

בס"ד. ש"פ מקץ, זאת חנוכה ה'תשמ"ג*

ברוך שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, הנה ברכה זו קאי (לא על הנס דנצחון המלחמה, מסרת גבורים ביד חלשים וכו', אלא) על הנס שהי' בפך השמן. ולכן מברכים אותה כשמדליקין נרות חנוכה (או כשרואים את הנרות)² שתקנום לזכר הנס שהי' בפך השמן.

והנה מבואר בד"ה ברוך שעשה נסים לאדמו"ר הזקן (עם הגהות והערות כו' דהצמח צדק³),⁴ שבכדי להבין מה שנס דחנוכה קבעו בנרות, צריך להקדים תחלה ביאור ענין השמן. ומבאר שם בארוכה, דזה ששמן צף על גבי (יין ומים) כל המשקין⁵ הוא [ככל הענינים שבגשמיות שהם משתלשלים מענינם ברוחניות]⁶ מפני ששמן הוא למעלה מיין ומים. דיין ומים הם בינה וחכמה (יין בינה ומים חכמה), ושמן הוא חכמה סתימאה, חכמה שבכתר. ועפ"ז מבאר שם זה שחנוכה המזבח היתה ע"י שמשחו אותו בשמן המשחה⁷. כי חינוך המזבח (חנוכה מלשון חינוך) הי' ע"י המשכת אורות נעלים שלמעלה מההמשכות שעל ידי הקרבנות וכו' שהיו אח"כ. [וכמבואר במק"א⁸, דזה שהנשיאים התנדבו לחנוכה המזבח ריבוי מתנות, וגם הקריבו קטורת ע"ג המזבח החיצון⁹, הוא, כי בכדי לחנך את המזבח שהי' ראוי להקריב עליו קרבנות, הי' צריך להמשיך בו המשכות נעלות ביותר, שלמעלה מההמשכות שע"י הקרבנות וכו' שהיו אח"כ]. ולכן הי' החינוך דהמזבח ע"י שמשחו אותו בשמן, בחינת חכמה סתימאה, שלמעלה מההמשכות שנמשכו אח"כ ע"י הקרבנות והנסכים. ולאחרי שמבאר ענין שמן המשחה, הוא מבאר¹⁰, דשמן למאור [שבו הי' הנס דחנוכה] הוא נעלה יותר גם משמן המשחה¹¹.

* יצא לאור בקונטרס חנוכה — תשמ"ח, "לקראת ימי החנוכה .. ערב חנוכה, שנת הקהל, שנת תשמ"ח".

(1) נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה.

(2) שבת כג, ב. טושו"ע או"ח הל' חנוכה סתרע"ו ס"א. שם ס"ג.

(3) נדפס בקונטרס בפ"ע (קה"ת, תשי"א), ובאוה"ת חנוכה כרך ה תתקנו, ב ואילך (וראה שם תתריד, א"ב ע"ד מאמר זה).

(4) ראה שם סעיף ד (אוה"ת שם תתקסא, ב ואילך).

(5) ראה טבול יום פ"ב מ"ה. שבת ה, ב. וש"נ. רמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ח ה"ג (שמן שצף ע"ג יין). רמב"ם הל' שבת פ"ג ה"ד (שמן צף על פני המים).

(6) ראה תניא פ"ג — בנוגע לכחות דנפש האלקית. ועד"ז הוא בנוגע לכל הנבראים — ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט ע' קמד ואילך. ובכ"מ.

(7) צו ח, י"א. וראה תשא ל, כה"כ. פקודי מ, ט"י. נשא ז, פד. שם, פח.

(8) תו"א וישב ד"ה בכ"ה בכסלו (כט, ד ואילך). לקו"ת נשא כט, א ואילך.

(9) ד"לא מצינו קטורת ליחיד ולא על מזבח החיצון אלא זו בלבד, והוראת שעה היתה" (פרש"י עה"פ נשא ז, יא — ממנחות נ, סע"א ואילך).

(10) בסעיף ה (אוה"ת שם תתקסב, ב ואילך). וראה גם שם סעיף ד (תתקסב, א).

(11) כדלקמן בפנים סעיף ט.

ב) **ויש** לומר, דזה שמבאר בארוכה בהמאמר (דחנוכה) הטעם לזה שחנוכת המזבח היתה ע"י שמן המשחה הוא לא רק בתור הקדמה, שע"ז יובן יותר גודל העילוי דשמן למאור (שלמעלה יותר גם משמן המשחה) שבו ה' הנס דחנוכה, אלא, שגם ענין זה (חנוכת המזבח בשמן המשחה) שייך לחנוכה¹². שהרי הטעם על זה שנקרא בשם חנוכה הוא על שם חנוכת המזבח שהיתה¹³ אז¹⁴. וזהו גם מהטעמים על זה שבחנוכה קורין קרבנות הנשיאים¹⁵. דעפ"ז יש לומר, שגם בחנוכת המזבח שהיתה בחנוכה ה' הענין דשמן המשחה ברוחניות¹⁶. אלא שיש בו ענין נעלה יותר — הנס שה' בשמן למאור, שהוא נעלה יותר (כנ"ל) משמן המשחה. וזהו גם מה שסיום הקריאה דימי החנוכה (לאחרי שקוראין הקרבנות דהנשיאים, וגם זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו) הוא בהעלותך את הנרות שרומז (גם) על נרות חנוכה¹⁷, דיש לומר, שהוא בסדר דמלמטה למעלה, בתחילה חנוכת המזבח ע"י שמן המשחה, ולאח"ז הענין דשמן למאור והנס שנעשה בו.

ג) **וביאור** הענין, הנה הקרבנות שהקריבו ע"ג המזבח, וכן הנסכים שהיו מנסכים עליו, הם המשכת בחי' פנימיות¹⁸. שלכן נק' קרבנות ונסכים בשם אכילה ושתי¹⁹, כי ההמשכה שע"י הקרבנות והנסכים היא בחי' פנימיות (בדוגמת אכילה ושתי' בגשמיות שנעשים דם ובשר כבשרו). וההמשכה שע"י הנסכים היא נעלית יותר מההמשכה שע"י הקרבנות. דכמו שבאכילה ושתי' בגשמיות, ע"י הלחם מתגלה רק חיצוניות החיות והנפש וע"י היין מתגלה פנימיות הנפש, כמו"כ הוא באכילה ושתי' דמזבח, דההמשכה שע"י הקרבנות שנק' בשם לחם²⁰ הוא (רק) "התפשטות החיות להחיות כל העולמות" (ממלא כל עלמין), וע"י הנסכים הוא המשכת וגילוי

12) להעיר מהמאמר סוף סעיף ד (ארה"ת שם תתקסב, סע"א), שלאחרי הביאור דענין שמונת ימי המילואים ושייכותם לשמן המשחה, מוסיף "ועד"ז יובן שמונה ימי חנוכה".

ולהעיר גם מזה שהביאור דחנוכת המזבח בתו"א שם הוא בדרוש דחנוכה (ד"ה בכ"ה בכסלו). אלא שבתו"א שם אין מדובר בענין שמן המשחה.

13) ראה גם מגילת תענית פ"ט. יל"ש מלכים סוף רמז קפד. מרדכי ואו"ז הובא בד"מ ורמ"א לטושו"ע או"ח הל' חנוכה רסתר"ע. ועוד. וראה לקו"ש ח"י ע' 279. חכ"ה ע' 633 בהערה. חכ"ה ע' 379, ובהערות שם.

14) חדא"ג מהרש"א לשבת כא, ב.

15) רש"י מגילה ל, סע"ב. הובא בב"ח או"ח הל' חנוכה סתרפ"ד.

16) להעיר גם מהתחלת הקריאה דחנוכה (נשא ז, א) "ויהי ביום כלות משה גוי' וימשח גוי'", ומהקריאה דיום ח' דחנוכה (נשא שם, פד) "זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו גוי'".

17) ראה טור או"ח הל' חנוכה סתרפ"ד "כדי להשלים של חנוכה בסדר הנרות". ולהעיר גם מרמב"ן ר"פ בהעלותך.

18) לקו"ת נשא כט, א*.

19) מגילה יב, א וברש"י שם ד"ה כדת.

20) כמ"ש לחם אשה לה' (ויקרא ג, יא), לחמי לאישי (פינחס כח, ב). וראה לקו"ת שלח מא, ג ואילך.

* בלקו"ת שם מדובר בענין הקרבנות. אבל מזה שמבאר שם החילוק בין קרבנות לקטורת, דקרבנות הם "בחי' פנימית" וקטורת הוא "בחי' מקיף" (ושלכן הקטורת לא היתה קריבה על מזבח החיצון, וזה שהקריבו הקטורת על מזבח החיצון בחנוכת המזבח הוא כי לחינוך צרי' "מתנה יתירה") — מוכח, דמ"ש שם שקרבנות הם בחי' פנימית, גם הנסכים הם בכלל קרבנות.

הפנימיות (שלמעלה מהחיות דעולמות), סובב כל עלמין²¹. ובנסכים גופא, הנה בחג הסוכות ה' גם ניסוך המים²² (נוסף על ניסוך היין שהי' גם בכל ימי השנה), שהוא למעלה גם מניסוך היין, וכמבואר בלקו"ת²³, דזהו מה שניסוך היין מפורש בתושב"כ משא"כ ניסוך המים הוא הלכה למשה מסיני²⁴ ורק דרבנן סמכוה אקראי²⁵, כי בחינת חכמה (ניסוך המים) "אינה יכולה להיות כתוב בתושב"כ, שתתפשט בבחי' כתב אותיות". ולכן, ניסוך המים הוא בתושבע"פ דוקא, ע"ד ערכים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה²⁶.

ויש להוסיף, שהשייכות דענין זה (שיין הוא בינה ומים הם חכמה) ליינ ומים כפשוטם בגשמיות היא, שיין יש בו טעם והוא דבר המשמח, ועד שאין אומרים שירה אלא על היין²⁷, משא"כ מים אין בהם טעם²⁸, שלכן אין מברכים על המים אלא כששותה לצמא²⁹, לפי שאין הנאה לאדם בשתיית המים אלא בשעה שהוא צמא³⁰. דחילוק זה שבין יין למים הוא (בהתאם לענינם ברוחניות) כי יין הוא בינה, טעם (הבנה והשגה), ומים הם חכמה, למעלה מהטעם³¹.

ד) והנה מבואר בכמה דרושים³², דזה שתורה נמשלה ליינ ושמן³³ קאי על רזי תורה, שהם דוגמת היין והשמן שהם מכוסים ונעלמים בענבים וזיתים [והחילוק בין יין לשמן הוא, דיינ הוא רזי תורה, ושמן הוא רזין דרזין³⁴]. ומזה מובן, דזה שתורה נמשלה למים³⁵ קאי על גליא דתורה³⁶. וכמבואר בתניא³⁷, דהטעם על זה שתורה נמשלה

(21) לקו"ת שם מב, א.

(22) סוכה רפ"ד. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"י ה"ו.

(23) דרושים לסוכות ד"ה ושאתם (הב') ס"ב (פ, ב).

(24) סוכה לר, רע"א. וש"נ. רמב"ם שם.

(25) לקו"ת שם ס"א (עט, ד).

(26) ע"ז לה, א ובפרש"י שם.

(27) ברכות לה, א. ולהעיר, דמזה רואים עוד יותר שיין הוא דבר המשמח, שהוא משמח (לא רק אנשים, אלא) גם אלקים — ראה ס' שופטים ט, יג. ברכות שם.

(28) דנוסף לזה שהמים אינם מזון* (ברכות לה, ב. וש"נ) — אין בהם גם טעם (דמשקה).

(29) ברכות מד, א (במשנה). טוש"ע (ודאדה"ז) או"ח סר"ד ס"ז (סי"ג).

(30) שו"ע אדה"ז שם. סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ז ה"ז. וש"נ.

(31) ראה עדי"ז לקו"ש ח"ב ע' 426.

(32) ראה בארוכה אמרי בינה שער הק"ש ספנ"ג ואילך (נב, ג ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' רמה ואילך. וראה גם לקו"ת קרח נד, ד. דרושים ליוהכ"פ סט, ד. אוה"ת תצוה ע' א'תונת. קרח ע' תרצג. ועוד.

(33) שהש"ר פ"א, ב (ג). ועוד.

(34) כדלקמן סעיף ה.

(35) תענית ז, א. שהש"ר שם. ועוד.

(36) במקומות שבהערה 32 ש"דגן" (לחם) הוא גליא דתורה. ובמאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' קמא: ובחי' הנגלה שבתורה נק' מים.

(37) פרק ד.

(* משא"כ יין "סועד את הלב כמו הפת" (שו"ע אדה"ז או"ח סתע"א ס"ב. וש"נ. וראה שם סר"ב ס"ד).

למים הוא כי כמו שמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך³⁸ כך התורה ירדה ממקומה שהיא רצונו וחכמתו ית' ומשם נסעה וירדה עד שנתלבשה בדברים גשמיים ועניני עוה"ז, דרוב הלכות התורה הם בדברים גשמיים. וצריך להבין, דביאור זה הוא לכאורה להיפך מהמבואר במאמר זה (ד"ה ברוך שעשה נסים) ובהדרושים דחג הסוכות (בענין ניסוך היין והמים) שמים הם למעלה מיין.

ויש לומר הביאור בזה, ע"פ הכלל הידוע³⁹ דכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר. דמזה מובן, דזה שמים מצד עצמם הם בטבע ההמשכה והגילוי, עד שיורדים (דוקא) למקום נמוך, דגם לאחר ששמשכו למטה הם נמשכים בטבעם למקום נמוך יותר, הוא מפני ששרש המשכתם הוא ממקום גבוה ביותר. ועפ"ז יש לומר, דזה שמשמע בכמה דרושים דמים הם למטה מיין הוא מצד הטבע שלהם שבפועל. דמים הם בטבע ההמשכה והגילוי כנ"ל, משא"כ יין מצד עצמו, הוא מכוסה וטמון בענביו, ובכדי שיבוא מהעלם לגילוי הוא ע"י פעולה והשתדלות. [דזהו גם הטעם על זה שנכנס יין יצא סוד⁴⁰, כי כמו שהיין עצמו הוא גילוי ההעלם (דזה שהי' תחלה בהעלם (טמון בענביו) יצא לגילוי), עד"ז הוא פועל גם בהאדם, שהוא "מוציא" את הסוד שבו, שיבוא בגילוי⁴¹]. ומה שמבואר בדרושים אלו דמים הם למעלה מיין הוא מצד מעלת שרש המים, שניכר גם בהטבע שלהם (בפועל), דזה שיורדים למקום נמוך הוא, כנ"ל, מצד זה שבשרשם הם גבוהים יותר. וזהו גם מה שמים אין להם טעם, כי מכיון שגם בירידתם למטה ניכר בהם שבשרשם הם גבוהים יותר, לכן, גם בירידתם למטה הם למעלה מהטעם (כנ"ל סעיף ג).

(ה) **והנה** מבואר לעיל (סעיף א', מהמאמר ד"ה ברוך שעשה נסים), דזה ששמן צף על גבי כל המשקין הוא מפני ששמן הוא למעלה מהם. וע"פ המבואר לעיל (סעיף ד), דמעלת היין על המים היא שהיין מצד עצמו הוא בהעלם (טמון בענביו), ומעלת המים על היין היא מצד שרשם שזה ניכר בהם גם בזה שהם למעלה מהטעם, צריך לומר, דזה ששמן הוא למעלה הן מיין והן ממים הוא בשני הענינים, הן בענין ההעלם שבו, דההעלם דשמן (זה שהוא טמון בהזיתים) הוא העלם גדול יותר מההעלם דיין (שטמון בענביו), והן בזה שהוא למעלה מהטעם (הנאה) דהאדם, כדלקמן (סעיף ז).

והענין הוא, דההעלם דיין (שהוא טמון בענביו) הוא העלם הקרוב לגילוי, שלכן גילוי היין מהעלמו הוא ע"י שסוחטים את הענבים, שאין זה השתדלות כ"כ. משא"כ ההעלם דשמן כמו שהוא טמון בהזיתים הוא העלם שאינו קרוב לגילוי,

38) ראה תענית שם.

39) ראה בהנסמן בס' המפתחות לספרי אדה"ז (קה"ת, תשמ"א) בערכו. ובארוכה — שערי אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פי"ב (נח, א"ב). שם פ"ב ואילך (סה, א ואילך). ובכ"מ. וראה גם ד"ה ברוך שעשה נסים הנ"ל ס"ו (אוה"ת שם תתקסד, א).

40) עירובין סה, א. ובכ"מ.

41) לקו"ת שה"ש ב, סע"א. אמ"ב שם פנ"ד (נג, א).

שלבן בכדי לגלות השמן מהעלמו צריך לכתוש את הזיתים, שהוא (כתישה) השתדלות ביותר⁴². וזהו שמבואר בהדרושים⁴³ ד"ן הוא רזי תורה ושמן הוא רזין דרוזין, שבכדי לגלות רזי תורה, להיותם בחי' העלם השייך לגילוי, מספיק יגיעה ע"ד הרגיל, ובכדי לגלות רזין דרוזין, להיותם בחי' העלם שאינו שייך לגילוי, צריך ליגיעה עצומה.

(ו) **ויובן** זה (החילוק שבין שני אופני יגיעה הנ"ל) מזה שגם בנגלה בתורה יש שני סוגים ביגיעה. דעם היות שלימוד התורה (בכלל, באיזה ענין שיהי) צריך להיות ביגיעה דוקא⁴⁴ [ועד שגם כשחוזר על ענין שלמד כבר, צריך להיות לימודו בעיון ויגיעה, ועד שבאם חוזר על הענין שלמד כבר בלי עיון נקרא זה בשם ביטול תורה]⁴⁵, ועאכו"כ כשלומד ענינים עמוקים בתורה שאז צריך לייגע עצמו ביגיעה עצומה יותר, ויש בזה (כמובן) כו"כ דרגות, מ"מ, היגיעה שבכל דרגות אלו אינה באופן שצריך לבטל מציאותו הקודמת. משא"כ כשלומד ענין בתורה שאינו בערכו, היגיעה היא באופן שצריך לבטל מציאותו הקודמת (כתישה). וע"ד שר"ז צם מאה תעניתא כדי לשכוח תלמוד בבלי בכדי שיוכל ללמוד תלמוד ירושלמי⁴⁶. ועד"ז הוא החילוק שבין היגיעה בשביל הגילוי דרוזי תורה להיגיעה בשביל הגילוי דרוזין דרוזין.

(ז) **ועוד** מעלה בשמן על יין, דהשמן גם לאחרי שהוא בא לגילוי (ע"י הכתישה), אינו ראוי לשתי' כשהוא בפני עצמו, ואין מברכים עליו (כששותים אותו כמו שהוא בפ"ע) לפי שהוא מזיק להאדם⁴⁷, ודלא כהיין שלאחרי שסוחטין אותו הוא משקה חשוב ומברכים עליו בפה"ג, לפי שהשמן (גם לאחרי הכתישה) הוא למעלה עדיין מבחי' גילוי ממש, אינו ראוי לשתי'.

ויש להוסיף, דענין זה בהעלם דשמן (שאינו ראוי לשתי') הוא נעלה יותר גם מההעלם דמים שאין בהם טעם (שנת"ל סעיף ג"ד). דמים, עם היות שאין בהם טעם, הם ראויים לשתי'. ויתירה מזו, שאפשר גם ליהנות מהם (אלא שבכדי ליהנות מהם צ"ל באדם הרגש דחסר (צמא)). משא"כ שמן (כשהוא בפ"ע) הנה לא רק שא"א ליהנות ממנו אלא שאינו ראוי לשתי' כלל, להיותו בחינת העלם שלמעלה מגילוי.

42 וע"ד החילוק שבין אש שבגחלת לאש שבצור החלמיש, דאש שבגחלת, להיותו העלם שישנו במציאותו, התגלותו היא ע"י נפיחה, משא"כ הוצאת האש מצור החלמיש, העלם שאינו במציאות, הוא ע"י הכאה דוקא (המשך תרס"ו ע' פא. ובכ"מ).

43 לקו"ת, מאמרי אדמו"ר האמצעי ואוה"ת שבהערה 32. אמ"ב שם פנ"ד ואילך.

44 שהרי "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין" (מגילה ו, ב). היינו שזה מופרך לא רק בשכל אלא אפילו באמונה.

45 דוהו "מבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה" (מגילה ג, א. רמב"ם ריש הל' מגילה. טושו"ע אר"ח הל' מגילה סתרפ"ז ס"ב) — דלכאורה, "מאי ביטול תורה שייך בזה, הכי קריאת מגילה איננה תלמוד תורה"? (רש"ש למגילה שם). והביאור בזה (ראה ספר בית אפרים חאו"ח סימן סח. לקו"ש ח"ב ע' 566 ואילך. ח"ד ע' 22 הערה 9), דמקרא מגילה בכדי לצאת י"ח היא (ע"ד הרגיל) בלי עיון וכו' ולכן (לגבי לימוד התורה בעיון) הוא ענין ד"ביטול תורה".

46 ב"מ פה, א. וראה בארוכה המשך תרס"ו ע' יג ואילך. ובכ"מ.

47 טושו"ע (ודארה"י) אר"ח סרי"ב ס"ד (ס"י). סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ו הי"א.

ויש לומר, דחילוק זה שבין יין מים ושמן [דיין יש לו טעם, מים אין להם טעם (אבל ראויים לשתי') ושמן אינו ראוי לשתי'] הוא בהתאם לענינם ברוחניות. דיין הוא בינה, ולכן יש לו טעם (הבנה והשגה), מים הם חכמה (שלמעלה מהבנה והשגה), ולכן אין להם טעם, אבל אעפ"כ הם ראויים לשתי' ועד ששייך גם ליהנות מהם, להיותם חכמה הגלוי', ושמן הוא חכמה סתימאה שלמעלה מהגילוי דבינה וגם מהגילוי דחכמה, אינו ראוי לשתי'.

(ח) **וזהו** שחנוכת המזבח היתה ע"י שמשחו אותו בשמן המשחה, שע"י שנמשך בו מבחי' חכמה סתימאה (חכמה שבכתר), ע"ז נמשך גם הכח להלחם דקרבות ולניסוך היין דבינה ולניסוך המים דחכמה⁴⁸. ומוסיף בהמאמר⁴⁸, דבשמן המשחה היו בשמים⁴⁹, ענין הריח, שהוא למעלה גם משמן. וי"ל הביאור בזה, דשמן עם היותו למעלה מהטעם וההנאה דהאדם ועד שאינו ראוי לשתי', הוא נתפס במישוש. משא"כ ריח אינו נתפס במישוש, ויתירה מזו, דריח הוא⁵⁰ דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף⁵¹. ומזה מובן גם בהדרגות דחכמת התורה שנמשלו לשמן ולריח, דזה שהתורה נמשלה לשמן קאי כנ"ל על רזין דרזין, שגם הם (רזין דרזין) באים בגילוי שכלי, ועד שהם מתלבשים באותיות. משא"כ ענין הריח שבתורה הוא למעלה מהשגה לגמרי. אלא שאעפ"כ, כמו שהריח, עם היותו דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, הרי ידוע⁵² שע"י ריח חזק משיבים את הנפש שתומשך בגילוי בהגוף, עד"ז י"ל בענין הריח דתורה, שהוא נמשך בפסק דין בפועל, ועד שמישיח יהי מורח ודאי⁵³, דבחינת הריח שבו יומשך בפס"ד בפועל (מורח ודאי), אלא שהטעם דהפס"ד הוא למעלה מהשכל לגמרי. וי"ל שהוא ע"ד שתק רב⁵⁴ ומ"מ לא הדר בי⁵⁵, דהגם שזה הי' אצלו בחי' ראי' דחכמה שלא נתגלה בשכל כלל, מ"מ, ע"פ ראי' זו (שלמעלה מהשכל) פסק פס"ד בפועל.

48) ד"ה ברוך שעשה נסים הנ"ל סעיף ד (אוה"ת שם תתקסב, א).

49) תשא ל, כג ואילך.

50) דווחי המעלה שבריח על קול ומראה — שהצד השווה שבהם הוא שאינם נתפסים במישוש, שלכן

אין בהם משום מעילה (פסחים כו, א* א. כריתות ו, א. רמב"ם הל' מעילה ספ"ה).

51) ברכות מג, ב.

52) ראה תו"א תולדות כ, ריש ע"ד. שם (בהוספות) קיז, ב. ד"ה להבין ענין הריח תקס"ב (מאמרי אדה"ז

— אתהלך לאזניא ע' ולגר-רלד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' סא.) סה"מ תקס"ט ס"ע רלד ואילך. ד"ה מים רבים

תרל"ו ע' יא. המשך תער"ב ח"א פ' ריג (ע' תלב). סה"מ היתש"ו ע' 109. ה'תש"ט ע' 48 (הא'). ובכ"מ.

וראה תניא פכ"ז (לד, ב).

53) סנהדרין צג, ב. וראה אמרי בינה ח"ג פקנ"ד (בהוצאת קה"ת תשמ"ה — יטןקורן, ב ואילך). ד"ה

הניף דאחש"פ ה'תשי"א (תורת מנחם — התוועדויות ח"ג ע' 30 ואילך).

54) ביצה ו, א.

55) ראה סה"מ תרנ"ט ע' עד בהערה. תש"ח ע' 102 בהערה.

ט) **והנה** לאחרי שמבאר בהמאמר (ד"ה ברוך שעשה נסים) גודל העילוי דשמן המשחה, הוא מבאר⁵⁶, דשמן למאור (שבו הי' הנס דחנוכה) הוא נעלה יותר גם משמן המשחה. דהנה האור שנעשה מהשמן (דהאור בא מכליון השמן) הוא למעלה מהשמן. והוא ע"ד הריח שהי' בשמן המשחה שהוא למעלה מהשמן. [ויתירה מזו, דהאור שנעשה מהשמן הוא למעלה גם מהריח דשמן, כמבואר בהמאמר⁵⁷]. והחילוק שביניהם הוא, דהריח שבשמן המשחה הוא בשביל השמן, שע"י הריח נמשך השמן דח"ס לגילוי, שיוכלו לחנך בו את המזבח (שיהי' ראוי לקרבנות ולנסכים), משא"כ בשמן ואור הוא אדרבה, דהשמן הוא בשביל האור, ועד שהשמן נכלה ונעשה ממנו אור. ועוד ענין בזה, דהאור שנעשה מכליון השמן, עם היות שמצד עצמו הוא בחי' העלם, דנוסף לזה שהטבע דאור (איזה אש שיהי') הוא להסתלק לשרשו⁵⁸, הנה בנוגע לאור זה (שנעשה מכליון השמן), הרי אפילו שמן הוא בחי' העלם, ועאכ"כ האור שנעשה מכליון השמן ולמעלה ממנו, ואעפ"כ, הוא⁵⁹ נעשה אור המאיר. ולא עוד, אלא שע"י השמן הוא דולק בנחת⁶⁰, אור שבהתיישבות.

י"ד) **ומכ"ז** מובן גודל העילוי של הנס דחנוכה שהי' בפך השמן, שלא הי' בו אלא להדליק יום אחד ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים⁶¹, דהאור שהדליקו משמן זה, מכיון שהי' ע"י נס, הוא נעלה עוד יותר, ואעפ"כ, גם אור זה האיר בגילוי, ובהתיישבות. ויש לקשר זה גם עם זה שהדליקו שמונה ימים, יומי דחנוכה תמניא אינון⁶¹, דענין שמונת ימים הוא⁶² (כמבואר בהמאמר שם⁶³) ההמשכה מז' יומין דעתיק (בחינה נעלית ביותר) במלכות (שרש הנבראים, וע"י המלכות נמשך אור זה בגילוי גם למטה).

(56) בסעיף ה (אזה"ת שם תתקסב, ב ואילך).

(57) שם ריש סעיף ה.

(58) במדב"ר פי"ד, יב. תניא רפי"ט. ובכ"מ.

(59) היינו, שהאור עצמו בא בגילוי. והוה החידוש בהאור שנעשה מהשמן לגבי הריח דשמן המשחה. דענין ה"גילוי" בהריח דשמן המשחה הוא שעל ידו נמשך השמן לגילוי (כנ"ל סעיף ט, מד"ה ברוך שעשה נסים), משא"כ האור דשמן (עם היותו למעלה מהריח, מ"מ) הוא עצמו נעשה אור המאיר. וע"ד ענין "יפוצו מעיינותיך חוצה" (השתחיל ביי"ט כסלו* — ס' השיחות תורת שלום ע' 112) שהמעיינות עצמם נמשכים "חוצה", באופן דהפצה (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ובהערה 34 שם. ועוד).

(60) תו"א מקץ לח, ב. ובכ"מ.

(61) שבת כא, ב.

(62) באזה"ת שבהערה הבאה מבואר זה לענין שמונת ימי המילואים "ועד"ו יובן שמונה ימי חנוכה". ויש לומר, שענין זה (המשכה מז' יומין דעתיק במלכות) שבח' ימי חנוכה הוא (לא רק מצד שייכותם לח' ימי המילואים (ראה לעיל סעיף ב), אלא) גם בנוגע לעיקר ענינם — שנקבעו לזכר הנס דפך השמן שהדליקו ממנו שמונה ימים (שבת שם ובפרש"י שם ד"ה מאי חנוכה).

(63) סוף סעיף ד (אזה"ת שם תתקסב, א).

(* להעיר מזה שהמאמר ברוך שעשה נסים (שבאזה"ת) הוא — ביסודו — מאמר אדמו"ר הזקן שאמרו בחג הגאולה י"ט כסלו תקס"ט. ולהעיר גם שבתחילת אמירתו אמר "ברוך שנעשה נסים לאבותינו הבעש"ט ורבינו הרב המגיד. בימים ההם פורים וחנוכה, בזמן הזה י"ט כסלו" (שיחת י"ט כסלו תרצ"ג ס"א — לקו"ד כרך א כא, א. נעתק גם בהוספות לאזה"ת שם תתרי"ד, א).

יא) וַיִּהְיֶה רִצּוֹן, שְׁבִקְרוֹב מִמֶּשׁ נִזְכָּה לְבִיאת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ, שְׂאֵז יִהְיֶה וְהִכְהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים⁶⁴, וּבִיחַד עִם זֶה לְכַנּוֹר שֶׁל שְׁמוֹנֵה נִימְיָן⁶⁵, וְעַד לְהַכְנוֹר דְּעוֹלָם הַבֵּא שִׁיחֵי שֶׁל עֶשֶׂר נִימְיָן⁶⁶, שְׁגַם כְּנוֹר זֶה יִהְיֶה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שִׁיבְנָה בְּבִיאת מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ (שְׁהָרִי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי יִהְיֶה בֵּית נִצְחִי⁶⁶), וְכֹל זֶה בְּקִרְוֹב מִמֶּשׁ, וְעַד בְּאוֹפֵן דְּמִיד, וּבְלִשׁוֹן הַרְמַב"ס⁶⁷ מִיד הֵן נִגְאֲלִין.

64) ישע"י יא, טז.

65) ערכין יג, ב.

66) זח"ג רכא, א. ועוד.

67) הל' תשובה פ"ז ה"ה.